

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro
Directie Europees, Internationaal
en Agro economisch beleid

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lvvn

Datum 25 november 2025
Betreft Verslag Landbouw- en Visserijraad 17 november 2025

Ons kenmerk
DGA-EIA / 102630505

Geachte Voorzitter,

Op 17 november jl. vond de Landbouw- en Visserijraad (hierna: Raad) plaats in Brussel. Met deze brief informeren wij de Kamer over de uitkomsten van de Raad.

I. Verslag Landbouw- en Visserijraad d.d. 17 november 2025

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid na 2027 – Voedselzekerheid en gerichte steun

De Europese Commissie (hierna: Commissie) benadrukte dat het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) essentieel blijft in de jaren na 2027 voor het garanderen van voedselzekerheid in de Europese Unie (EU). Veel lidstaten, waaronder Nederland, onderstreepten dit en benoemden ook de rol van het GLB bij het versterken van de lange termijn veerkracht van de agrarische sector, de natuur en het platteland. De minister pleitte voor behoud van de marktorientatie van het GLB, het gelijke speelveld en voor het gericht inzetten van het GLB voor actieve boeren. Ook benoemde de minister dat lidstaten meer vrijheid en flexibiliteit zouden moeten hebben om te bepalen met welke instrumenten de doelen, zoals voedselzekerheid, het beste bereikt kunnen worden, rekening houdend met nationale omstandigheden en behoefte, zoals minder verplichte interventies. In dit kader noemde de minister ook het schrappen van de ondergrens van de bandbreedte voor degressieve areaal gebonden inkomenssteun. Enkele lidstaten spraken hiervoor ook steun uit. Er waren ook lidstaten die de verplichte degressiviteit van de GLB inkomensondersteuning optioneel wilden maken. Onder dit agendapunt riep Italië in zijn diversienpunt op voor het behoud van een apart GLB met twee pijlers. Verschillende lidstaten steunden Italië.

Handelsgerelateerde landbouwvraagstukken

Zoals gebruikelijk informeerde de Commissie de Raad over de laatste handelscijfers en de stand van zaken in lopende bilaterale onderhandelingen over handelsakkoorden. Daarbij benadrukte de Commissie het belang van het opbouwen van sterke handelsrelaties met gelijkgestemde landen, waarbij de belangen van Europese boeren worden gerespecteerd. De Commissie reflecteerde daarbij op het aangekondigde onderhandelaarsakkoord tussen de EU en Indonesië. De teksten worden nu juridisch opgeschoond en vertaald, alvorens

deze door de Commissie ter besluitvorming worden aangeboden aan de Raad. Ook blikte de Commissie vooruit naar een mogelijke handelsovereenkomst met India.

In den brede was er steun in de Raad voor het afsluiten van handelsakkoorden en het diversifiëren van handelsstromen. Een aantal lidstaten gaf aan dat handelsakkoorden evenwichtig moeten zijn en de belangen van de EU voldoende moeten behartigen. Ook riepen enkele lidstaten wederom op om goed in kaart te blijven brengen wat de cumulatieve effecten zijn van handelsakkoorden op de Europese markt. Enkele lidstaten spraken hun zorgen uit over de mogelijke impact van het mechanisme voor koolstofcorrectie aan de Europese buitengrens (CBAM) en het systeem voor emissiehandel (ETS) op de sector en handelsstromen (bijvoorbeeld kunstmest).

Met betrekking tot het EU-Mercosur-akkoord verwelkomde een aantal lidstaten de voorgestelde operationalisering van de vrijwaringsmaatregelen en werd de Commissie verzocht de effecten van het Mercosur-akkoord op de Europese markt goed te monitoren.

Verder sprak de Raad over nauwere relaties met Oekraïne, specifiek het van kracht worden van de akkoorden met Oekraïne en Moldavië tot wijziging van de EU-Oekraïne brede vrijhandelsruimte (DCFTA) onder de Associatieakkoorden met beide landen. Op basis van de gemaakte afspraken zal Oekraïne verder werken aan het overnemen en implementeren van de overeengekomen EU-regelgeving en standaarden. De Commissie gaf aan dat ze het invoeren van gevoelige producten uit Oekraïne zal blijven monitoren en dat er sterke vrijwaringsmaatregelen van toepassing zijn. Veel lidstaten, waaronder Nederland, ondersteunden de afgesloten akkoorden met Oekraïne en Moldavië, waarbij werd gewezen op het belang van een goede relatie en samenwerking met Oekraïne. Enkele lidstaten waren kritisch over de gevolgen van het DCFTA voor boeren en landbouwmarkten in de EU, specifiek in de grensregio's. Daarbij riepen die lidstaten op tot een goede monitoring van de gevolgen en financiële steun bij marktverstoringen. Ook werd door een beperkt aantal lidstaten de handelsrelatie met de Russische Federatie en Wit-Rusland benoemd en de noodzaak deze te beperken, specifiek op het gebied van de invoer van vis en visproducten.

Verder bracht België zijn zorgen over het Chinese antidumpingonderzoek naar varkensvlees en de recent door China ingestelde voorlopige importheffingen in dit kader onder de aandacht van de Commissie. België onderstreepte het belang van een krachtige, gezamenlijke EU stem en reactie. De minister steunde, samen met een groot aantal lidstaten, deze oproep en gaf aan dat Nederland zich nog steeds grote zorgen maakt over zowel de impact van de voorlopige Chinese antidumpingheffingen op de EU-markt, als het lopende onderzoek naar zuivelsubsidies door China. Ook heeft de minister aangegeven dat het belangrijk blijft om de markteffecten als gevolg van zowel de voorlopige heffingen op varkensvlees als het onderzoek naar de zuivelsubsidies nauw te blijven monitoren. Lidstaten benoemden ook dat verdere escalatie vermeden moet worden. De Commissie gaf aan de voorlopige antidumpingtarieven momenteel te toetsen aan de WTO-regels en alle opties te overwegen om de EU-sectoren te beschermen.

Tot slot ging Italië in zijn diversienpunt in op de toekomst van de EU-rijstsector en de gevolgen van import uit derde landen voor Europese producenten. Hiervoor was steun van verschillende lidstaten, voornamelijk de rijst producerende lidstaten.

Gedachtewisseling over de vangstmogelijkheden voor 2026 in de Atlantische oceaan, de Noordzee, de Middellandse Zee en de Zwarte Zee

De gedachtewisseling over de vangstmogelijkheden voor 2026 werd georganiseerd ter voorbereiding op de besluitvorming tijdens de Raad van 11 en 12 december 2025. De Commissie sprak haar zorgen uit over de dalende trend van veel visbestanden. Waar mogelijk, wil de Commissie inzetten op flexibiliteit binnen de vangstadvisen en de juridische kaders om de sociaal-economische impact voor de vissers en kustgemeenschappen zoveel mogelijk op te vangen. De Commissie benadrukte daarbij dat dit het herstel van visbestanden niet in de weg mag staan, want voor de lange termijn is juist het herstel essentieel voor goede sociaal-economische omstandigheden. Voor Nederland worden vrijwel alle visbestanden gezamenlijk beheerd met derde landen en de onderhandelingen met deze landen lopen nog.

De dalende trend van met name de Noordoost Atlantische pelagische visbestanden zet de onderhandelingen tussen de Atlantische Kuststaten, die de afgelopen jaren toch al stroef verliepen, verder onder druk. De Commissie betreurde dat het nog niet gelukt is om een vangsthoogte vast te stellen voor makreel die door alle partijen gedragen wordt. Voor blauwe wijting is wel een vangsthoogte vastgesteld, maar helaas is er geen overeenstemming over de verdeelsleutel. Voor Atlanto-Scandische haring (ASH) hebben de kuststaten zonder de EU een vangsthoogte afgesproken. De claim van de EU op de status van kuststaat voor dit visbestand, wordt door de andere partijen nog niet geaccepteerd. Voor zover Nederland weet is voor dit bestand nog geen verdeelsleutel overeengekomen.

Voor de Middellandse Zee en de Zwarte Zee gaf de Commissie aan dat hoewel er signalen van herstel zichtbaar zijn, voor veel bestanden de visserijdruk nog onvoldoende omlaag gebracht is. De inzet van de Commissie is er daarom op gericht om de huidige weg van herstel voort te zetten en ook hier wil ze zoeken naar flexibiliteit binnen de juridische mogelijkheden. Daarnaast wil de Commissie voortzetting van het compensatiemechanisme, waarbij extra visdagen worden toegewezen aan trawlers die voor selectiever vistuig kiezen of die onder een nationale herstelmaatregel vallen.

Vrijwel alle lidstaten uitten hun zorgen over de dalende trend of moeizaam herstel van veel visbestanden. Hierbij werd aangegeven dat de afgelopen jaren al veel sociaal-economische verliezen geleden zijn. Veel Europese visserijsectoren zitten aan de ondergrens om nog op de been te blijven, wat ook impact heeft op de visverwerkende sector. Duurzaam beheer van de visbestanden is voor vrijwel alle lidstaten prioriteit, maar het regelgevend kader is soms te rigide met het oog op proportionaliteit van maatregelen. Voor bestanden onder biologisch veilige grenzen moeten aanvullende herstelmaatregelen genomen worden. Verschillende lidstaten pleitten hierbij voor gedegen procedures en stakeholderbetrokkenheid. De staatssecretaris riep in dit kader ook op om beter in kaart te brengen waarom

visbestanden dalen of moeilijk tot herstel komen en gaf daarbij aan onder andere te willen kijken naar klimaatverandering.

Vrijwel alle lidstaten met visserijbelangen in de Noordoost Atlantische regio uitten hun grote zorgen over het verloop van de onderhandelingen en betreurden met name dat het niet gelukt is een vangsthoogte voor makreel vast te stellen. De staatssecretaris heeft verwezen naar het door Ierland aangedragen diverserpunt tijdens de Raad van oktober jl. over de urgente oproep tot actie in de EU om de Noordoost Atlantische pelagische bestanden te redden en herinnerde de Commissie aan haar toezegging om alle nodige instrumenten in te zetten om tot oplossingen te komen. De staatssecretaris herhaalde hier ook zijn oproep om visserij onderdeel te maken van de bredere buitenlandse betrekkingen met de Noordoost Atlantische partnerlanden. In het kader van de dalende visbestanden heeft de staatssecretaris tot slot aangegeven de toepassing van Haagse preferenties, waarbij quota van Europese lidstaten aan Ierland worden overgeheveld als de Ierse quota onder bepaalde grenswaarden komen, onwenselijk te vinden.

Diverserpunt België - Oproep tot een herziening van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid

Nederland heeft samengewerkt met vijf andere lidstaten om dit diverserpunt te agenderen en de urgentie van een aanpassing van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) te benadrukken. Het diverserpunt kreeg tijdens de Raad veel bijval. Lidstaten benadrukten de prioriteiten van een herziening, zoals het aanpassen van regelgeving die innovatie in de weg staat, het versterken van de stabiliteit van vangstmogelijkheden, de onwerkbaarheid van de aanlandplicht en het versterken van de externe dimensie van het GVB nu na Brexit bijna alle visbestanden met derde landen beheerd worden. De Commissie benadrukte het belang van een gedegen evaluatie vooraleer tot beleidswijzigingen over te gaan en hoopt de evaluatie van het GVB in mei 2026 te kunnen presenteren.

Diverserpunt Frankrijk - Visserijdimensie in het volgende MFK: Voor een duidelijke en passende financiering van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid en het Europees oceaanpact voor de periode 2028-2034 + Diverserpunt Slowakije - De noodzaak van adequate steun voor de aquacultuursector

Slowakije en Frankrijk hadden beide een diverserpunt over het toekomstige Meerjarig Financieel Kader (MFK) geagendeerd. Slowakije vroeg, met steun van zes andere aquacultuurlidstaten, om voldoende steun om de Europese groeiambitie voor de aquacultuursector te kunnen verwezenlijken. Frankrijk vroeg om het budget voor visserij in de volgende begrotingsperiode gelijk te houden met de huidige begrotingsperiode en om dit budget te oormerken. Het diverserpunt kreeg brede steun in de Raad. Nederland bracht zijn eigen prioriteiten naar voren onder dit agendapunt, zoals de zorgen over de financiering van controle en datacollectie, want hiervoor is voorsnog geen budget geoormerkt. Ook benadrukte de staatssecretaris zijn zorg over de striktere decommiteringsregels, die naar verwachting toegankelijkheid van het MFK-fonds belemmeren. Tot slot gaf de staatssecretaris aan dat de richtlijnen voor het *do no significant harm*-principe zo opgesteld moeten worden, dat ze geen belemmering vormen voor modernisering van de vloot.

Diversenpunt Finland - Oproep tot vereenvoudiging van het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur

Finland vroeg, met steun van een groot aantal lidstaten, om vereenvoudiging van de huidige verordening voor het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EMFAF-verordening), om deze beter toepasbaar te maken voor implementatie van de energietransitie en moderniseringsdoelstelling, vooral voor de kleinschalige vloot. De staatssecretaris heeft zich voorstander getoond van vereenvoudiging, maar aangegeven daarbij niet alleen naar de kleinschalige vloot te willen kijken. Zowel voor het huidige EMFAF als de nieuwe begrotingsperiode moet gekeken worden naar adequate financiering voor de beleidsdoelstellingen van het kabinet. De Commissie gaf aan dat implementatie van het EMFAF nu eerst prioriteit heeft en dat hij de aangedragen punten meeneemt in de lopende evaluatie van het GVB.

Diversenpunt Duitsland – statistieken gebruik gewasbeschermingsmiddelen

Duitsland waarschuwde dat de nieuwe verplichtingen uit de SAIO-verordening (statistieken over agrarische input en output) voor het monitoren van gewasbeschermingsmiddelen, inclusief een mogelijke uitbreiding van de gewassenlijst, de administratieve lasten onnodig zouden verhogen en pleitte daarom voor uitstel van de rapportage tot 2029. Veel lidstaten steunden de oproep van Duitsland en benadrukten de korte overgangperiode. De minister gaf aan, evenals Duitsland, kritisch te zijn op de ambitie van de Commissie om de gewassenlijst, waarvoor statistieken moeten worden verzameld, uit te breiden. Een dergelijke uitbreiding zou betekenen dat ook voor zeer kleine teelten statistieken moeten worden verzameld, wat onevenredig veel capaciteit vraagt en slechts beperkte inzichten oplevert. De minister benadrukte dat het voor Nederland wel haalbaar is om de vereiste statistieken uiterlijk 2028 aan te leveren, maar begrip te hebben voor uitdagingen in andere lidstaten.

Diversenpunt Hongarije - De fytosanitaire risico's voor de Europese wijnbouwproductie + Diversenpunt Duitsland - Bedreiging van de landbouw en de groenteteelt door glasvleugelcicaden + Diversenpunt Italië - Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de EU

Onder dit agendapunt werden drie diversenpunten van Hongarije, Duitsland en Italië gezamenlijk besproken. Hongarije en Italië riepen op tot het betrekken van landbouwkundige overwegingen bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen. Hongarije ging specifiek in op de schade van plantziektes voor de wijnbouw, waar Italië in brede zin opriep tot de noodzaak van voldoende werkzame stoffen voor landbouwers. Meerdere lidstaten steunden de oproep van Hongarije en Italië en gaven aan dat er steeds meer ziektes zijn, door onder andere klimaatverandering, en dat het aantal beschikbare gewasbeschermingsmiddelen afneemt. Daarbij werd opgeroepen tot meer investeringen en onderzoek naar doeltreffende middelen. Nederland gaf aan dat het essentieel is dat meer alternatieve middelen en maatregelen beschikbaar komen, maar dat het uitgangspunt van de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen het beschermen van mens, dier en milieu moet zijn. Enkele lidstaten benoemden ook het belang van drones bij het detecteren van plantziektes.

Duitsland waarschuwde in zijn diversenpunt voor grote teeltrisico's door de snel uitbreidende glasvleugelcicade. Veel lidstaten erkenden de toenemende risico's

van de glasvleugelcicade. Nederland gaf aan dat de glasvleugelcicade ziektes kan overbrengen die een aanzienlijk risico vormen voor de teelt van suikerbieten en aardappels. Daarbij benoemde Nederland de goede samenwerking met de Duitse autoriteiten op verschillende niveaus, onder andere over hoe om te gaan met deze ziekte, en Nederland riep op verder samen op EU-niveau te verkennen welke aanvullende mogelijkheden er zijn om de risico's te beperken.

Diversenpunt Europese Commissie – Jaarlijks voortgangsrapport van Eurocommissaris voor gezondheid en dierenwelzijn Várhelyi

Eurocommissaris voor gezondheid en dierenwelzijn Várhelyi informeerde de Raad in een jaarlijks voortgangsrapport over zijn inzet op het gebied van vereenvoudiging, uitvoering en handhaving op het vlak van gezondheid, voedselveiligheid, dierenwelzijn en plantgezondheid. De commissaris benoemde dat verlichting van lasten cruciaal is en benadrukte het belang van de aankomende omnibus (*food and feed safety – simplification omnibus*) om het concurrentievermogen van de levensmiddelen- en diervoedersector te versterken, met oog voor het behoud van hoge veiligheidsnormen. Nederland gaf aan ook uit te zien naar deze omnibus, in het bijzonder het voorstel om de toelating van biologische gewasbeschermingsmiddelen te versnellen. Daarnaast gaf Nederland aan de inzet van de Commissie te waarderen om bij derde landen aandacht te vragen voor de Europese regelgeving over de vaccinatie van pluimvee tegen vogelgriep. Veel lidstaten benadrukten het belang van het prioriteren van dierenwelzijn. Nederland zei in dit kader te hopen op een spoedig voorstel van de Commissie voor dierwelzijnsregelgeving op het boerenbedrijf.

Diversenpunt Europese Commissie – Internationale normstelling

De Commissie benoemde de afstemming die plaatsvindt met de lidstaten over internationale normstelling, waarbij de Commissie het belang van EU-standaarden onderstreepte. De EU draagt volgens de Commissie significant bij aan de vaststelling van mondiale normen, onder andere bij de wereldorganisatie voor diergezondheid (WOAH) via technische expertise en door het verstrekken aan financiële steun. Ook benoemde de Commissie de rol van de EU op het gebied van plantgezondheid als lid van de internationale conventie voor plantenbescherming (IPPC). Enkele lidstaten onderstreepten het belang van het harmoniseren van internationale standaarden en bedankten de Commissie voor haar inzet op dit gebied.

Directoraat-generaal Agro

Directie Europees,
Internationaal en Agro
economisch beleid

Ons kenmerk

DGA-EIA / 102630505

Diversenpunt Europese Commissie – One Health conferentie

Het Deens voorzitterschap informeerde de Raad over de One Health conferentie die heeft plaatsgevonden in Kopenhagen. Er zijn stevige aanbevelingen gedaan voor betere samenwerking, afgestemd beleid tussen verschillende disciplines en geïntegreerde datasystemen.

Hoogachtend,

Femke Marije Wiersma

Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Jean Rummenie

Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro

Directie Europees,
Internationaal en Agro
economisch beleid

Auteur

nota

TER BESLISSING

Verslag Landbouw- en Visserijraad
17 november 2025

TER BESLISSING

Datum

24 november 2025

Kenmerk

DGA-EIA / 102629512

Parafenroute

RT 0000124329

Kopie aan

Bijlage(n)

Aanleiding

Op 17 november jl. vond de Landbouw- en Visserijraad (hierna: Raad) plaats in Brussel.

Geadviseerd besluit

MLVVN: U kunt de bijgevoegde brieven ondertekenen.

SLVVN: U kunt de bijgevoegde brieven ondertekenen.

Kernpunten

- U informeert de Kamers over de uitkomsten van de Raad van 17 november 2025.